

KONGRESI, SIMPOZIJI, DRUŠTVENO ŽIVLJENJE

MEDNARODNI SIMPOZIJ O MATIJI MAJARJU-ZILJSKEM

Pošišče 1992

Pred sto leti (31. julija 1892) je v Pragi umrl Matija Majar, rojen leta 1809 v Ziljski dolini, Slomškov učenec in sodelavec, sotrudenik Novic, najiniciativnejši, najodločnejši med oblikovalci slovenskega političnega programa, Zedinjenje Slovenije, v letu 1848, ki si je vse življenje prizadeval za utopično idejo zbljevanja slovanskih jezikov in oblikovanja umetnega skupnega slovanskega jezika. Njemu v spomin je bil v dneh 6–9. julija 1992 v vasi Pošišče (Tratten) v Ziljski dolini svojevrsten mednarodni simpozij. Idejo zanj je dal dr. Andrej Moritsch, sam doma iz Draganč (Dragantschach) v Ziljski dolini, zgodovinar, ki predava na dunajski univerzi (to študijsko leto tudi v Ljubljani) in dela na njenem Inštitutu za raziskovanje Vzhodne in Jugovzhodne Evrope. Avstrijsko zvezno ministrstvo za znanost in raziskave je sprejelo njegov raziskovalni projekt in s svojimi finančnimi sredstvi omogočilo simpozij, ki mu je bila soprireditelj tudi ljubljanska izpostava Avstrijskega inštituta za Vzhodno in Jugovzhodno Evropo pod vodstvom dr. Feliksa J. Bistra. Simpozij je bil svojevrsten, ker je zbral znanstvenike-zgodovinarje v lepem naravnem okolju, na čistem zraku, skoraj 800 m visoko, »na kmetih«, kakor bi nekdaj rekli. Predavanja so se vrstila v Moritschevim počitniškem domu, udeleženci pa so stanovali pri posameznih domačinih, vse zunaj hotelov in dvoran.

Zbralo se je 17 referentov, ki so pridstavljali 9 držav in deset narodov. Zastopane so bile Avstrija (Wilhelm Baum, Theodor Domej, Avgustin Malle, vsi trije iz Celovca, Andrej Moritsch z Dunaja, Zoran Konstantinovič iz Innsbrucka), Češka (Vladislav Št'astný iz Brna in Miroslav Šesták iz Prage), Hrvaška (Dragutin Pavličević iz Zagreba), Nemčija (Christian Hannick iz Trierja), Poljska (Antoni Cetnarowicz iz Krakova), Rusije (Iskra Vasiljevna Čurkina iz Moskve), Slovaška (Tatjana Ivantyšynová iz Bratislave), Slovenija (Marjan Dolgan, Jurij Fikfak, Vasilij Melik in Peter Vodopivec iz Ljubljane) in Ukrajina (Feodosij Steblyj iz Lvova).

Referati so obravnavali različne strani Majarjevega življenja in dela, Majarjeva živa zavzetost za slovansko idejo pa je bila spodbuda ali povod za razpravljanja o usodi in razvoju slovanske ideje pri posameznih slovanskih narodih. Snov referatom so torej dajale teme: duhovno življenje Koroške v Majarjevem času (Baum), etnična zavest koroških Slovencev pred letom 1848 (Domej), Slovenci v letu 1848 (Vodopivec), Majarjevi nacionalni programi (Melik), Majarjeva publicistika (Malle), Majar in narodopisje/etnologija (Fikfak), Majarjeva gramatikalna skupnoslovanska metoda (Dolgan), Majarjevo potovanje v Rusijo in cerkvene oblasti (Moritsch), Majar in Rusija (Čurkina), Majar in Hrvaška (Pavličević), poljsko-slovenski odnosi z vidika slovanske ideje (Cetnarowicz), slovanska ideja pri Čehih pred dualizmom (Šesták), pri Čehih v času dualizma (Št'astný), pri Slovakah (Ivantyšynová), pri galiških Ukrajincih (Steblyj), pri Srbih (Konstantinovič), pravoslavje in slovanska ideja (Hannick). Diskusija je bila živahna in plodna. Večina predavanj je bila v nemščini, predavalo in diskutiralo pa se je tudi v slovenščini, ruščini, hrvaščini in češčini. Vse kaže, da bodo predavanja izšla v dveh publikacijah, v Bratislavi in v Celovcu. Svoje prispevke so poslali tudi Nikita Iljič Tolstoj (Moskva), Arsenij Lis (Minsk) in Milčo Lalkov (Sofija), ki na simpozij žal niso mogli priti.

Udeleženci simpozija so v dneh svojega bivanja v Pošiščah obiskali tudi Videnče/Wittenig, kjer je na hišni številki 5 Majar preživel svojo mladost, Bistrice na Zilji (Feistriz a.d. Gail), Gorje (Görlich), kjer je bil Majar skoraj 20 let župnik in kjer je imel sedanji župnik Stanko Trap spominsko mašo, rojstni dom Franceta Grafenauerja, zadnjega slovenskega koroškega državnega in deželnega poslanca pred prvo svetovno vojno (Moste/Brugg 9), in Brdo (Egg), kjer je Grafenauer pokopan. Znanstveni in družabni del simpozija, medsebojni kontakti in razpravljanja, stiki z domačini in Ziljsko dolino so se zapisali udeležencem v lep spomin.

Vasilij Melik

SIMPOZIJI O LAVANTINSKEM ŠKOFU MIHAELU NAPOTNIKU V RIMU

Slovenik, 14.–19. september 1992

Mihael Napotnik je pastiroval na čelu lavantinske škofije v času, ko sta ljubljansko škofijo vodila Jakob Missia (1884–1898) in Anton B. Jeglič (1898–1930), goriško nadškofijo Alojzij Zorn (1883–1897), Jakob Missia (1898–1902), Andrej Jordan (1903–1905) in Frančišek B. Sedej (1906–1931), tržaško škofijo pa Ivan N. Glavina (1882–1895), Andrej M. Sterk (1896–1901), Franc K. Nagl (1902–1910) in Andrej Karlin (1911–1919). Od vseh naštetih je imel Napotnik najdaljši staž škofovanja na čelu iste škofije in sicer od leta 1889 do smrti leta 1922. Njegovo delovanje je soupadalo s časom številnih narodnih, idejnih, strankarskih, gospodarskih in socialnih vrenj v slovenskem prostoru, z gibanjem »Proč od Rima« na verskem področju, z vojno viхро v letih 1914–1918, ki je zrušila habsburško monarhijo, in z nastankom kratkotrajne Države Slovencev, Hrvatov, in Srbov oziroma Kraljevine SHS.